

[P271]
Информациони системи

11 а

Саша Малков
Универзитет у Београду
Математички факултет
2021/2022

[P271]
Информациони системи
Саша Малков

Тема 20
Етичка питања

[P271] Информациони системи – Саша Малков – 2021/22 – час 11 а

1

Етика

Етика?

- Обично се дефинише као
 - скуп моралних норми којима се особа или група руководе у свом понашању
 - филозофска дисциплина која се бави истраживањем моралних норми

Универзитет у Београду - Математички факултет

[P271] Информациони системи – Саша Малков – 2021/22 – час 11 а

2

Етика

Рачунарска етика?

- У складу са претходним, могла би да се дефинише као
 - скуп моралних норми којима се у свом понашању руководе особе које се баве истраживањем и развојем у области рачунарске теорије и праксе

Универзитет у Београду - Математички факултет

[P271] Информациони системи – Саша Малков – 2021/22 – час 11 а

3

Рачунарска етика?

- Много је норми и области рачунарства на које те норме могу да се односе
- Можемо да разликујемо
 - опште норме
 - специфичне норме
 - оне које се односе на специфичности одређених области

Етички код?

- Није лако говорити о универзалности моралних начела
- Али групе које теже да буду авангарда, обично пред себе постављају моралне норме и начела
- Такве *договорене* норме се називају *етичком кодом*
- У области рачунарства добар пример је “**Етички код и професионално понашање**” установљен од стране АСМ-а
 - <https://www.acm.org/code-of-ethics>

Етички код АСМ

- Етички код АСМ прописује опште норме за све људе који се баве рачунарством
 - општи етички принципи
 - професионалне одговорности
 - упутства за стручно руковођење
 - сагласност са етичким кодом

Етички код АСМ

- Етички код АСМ прописује опште норме за све људе који се баве рачунарством
 - **општи етички принципи**
 - доприноси друштву и добру човечанства, уз прихватање да су сви људи заинтересовани за рачунарство
 - избегавај наношење штете
 - буди частан и поуздан
 - буди фер и не дискриминиши
 - поштуј рад на новим идејама и проналасцима
 - поштуј приватност
 - цени поверљивост
 - професионалне одговорности
 - упутства за стручно руковођење
 - сагласност са етичким кодом

Етички код АСМ

- Етички код АСМ прописује опште норме за све људе који се баве рачунарством
 - општи етички принципи
 - **професионалне одговорности**
 - тежи високом квалитету процеса и производа
 - одржавај високе стандарде стручности и етичности
 - упознај и поштуј правила рада (зависна од окружења)
 - прихвати и пружи професионалну оцену
 - пружи исцрпну и темељну процену рач.система укључујући и последице и ризике
 - обављај посао само у области за коју си компетентан
 - негуј јавну свест и разумевање рачунарства, сродних технологија и њихових последица
 - приступај рачунарским и комуникационим ресурсима само ако си овлашћен или када је то неопходно за јавно добро
 - пројектуј и имплементирај системе који су безбедни
 - упутства за стручно руковођење
 - сагласност са етичким кодом

Етички код АСМ

- Етички код АСМ прописује опште норме за све људе који се баве рачунарством
 - општи етички принципи
 - професионалне одговорности
 - **упутства за стручно руковођење**
 - старај се да јавно добро буде у центру пажње свих професионалних рачунарских послова
 - подстичи прихватање друштвених одговорности у свом тиму
 - управљај кадровима и ресурсима ради подизања квалитета професионалног живота
 - одређуј, примењуј и подржавај правила и процесе који одражавају принципе овог кода
 - стварај нове могућности за напредовање за чланове свог тима
 - буди пажљив при мењању или гашењу система
 - посебно се пажљиво односи према системима који се интегрисху у друштвену инфраструктуру
 - сагласност са етичким кодом

Етички код АСМ

- Етички код АСМ прописује опште норме за све људе који се баве рачунарством
 - општи етички принципи
 - професионалне одговорности
 - упутства за стручно руковођење
 - **сагласност са етичким кодом**
 - подржавај, промовиши и поштуј принципе овог кода
 - односи се према кршењу овог кода као нечему несавесном са чланством у АСМ-у

Рачунарска етика и инф. системи

- Ако погледамо Етички код АСМ-а...
- ...практично сва правила су посебно важна у области ИС
 - ради се са људима
 - ради се за људе
 - често ИС имају шири утицај него што је локална употреба
 - често непосредно утичу на услове професионалног живота
 - јавни ИС утичу и на услове јавног живота
 - већина норми због свега тога добија посебну тежину

Закључак?

- Није циљ да се правила науче и слепо поштјују...
- ...већ да се њима размишља о проблемима,...
- ...да се разуме смисао правила,...
- ...њихова тежина и тежина одлука које доносимо...
- ...и одговорност коју би требало да носимо

Литература

- *William J. Rapaport, Philosophy of Computer Science*
 - *online book draft*
- *James H. Moor, What is Computer Ethics?*
 - <https://web.cs.ucdavis.edu/~rogaway/classes/188/spring06/papers/moor.html>
- *ACM Code of Ethics and Professional Conduct*
 - <https://www.acm.org/code-of-ethics>